

Załącznik do Uchwały Nr XXVI/12/2012

Rady Gminy Rędziny z dnia 17.05.2012 r.

Gminny Program
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
Gminy Rędziny
na lata 2012-2015

2012

A handwritten signature in black ink, located in the bottom right corner of the page.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W KRAJU	6
2. DIAGNOZA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE.....	8
2.1. AGRESJA I PRZEMOC W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ ORAZ W DOMU RODZINNYM.....	8
2.2. PRZEMOC W RODZINIE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO	11
2.3. PRZEMOC W RODZINIE W ŚWIELE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH.....	16
2.4. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE.....	18
3. CEL GŁÓWNY PROGRAMU, CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA.....	20
4. REALIZACJA PROGRAMU	23
SPIS TABEL I WYKRESÓW	25

WPROWADZENIE

Na zagadnienie przemocy domowej można spojrzeć z wielu perspektyw, bowiem przemocą domową zajmuje się szereg dyscyplin naukowych, takich jak: psychologia, pedagogika, prawo, socjologia, polityka społeczna itp. Precyzyjne zdefiniowanie tego zjawiska nastęrcza wielu problemów interpretacyjnych. Przemoc w rodzinie można oceniać w kategoriach prawnych, moralnych, psychologicznych i społecznych.

Na potrzeby niniejszego Programu, najbardziej odpowiednią definicją przemocy jest definicja zawarta w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180 poz. 1493 ze zmianami). Artykuł 2. pkt 2. tejże ustawy definiuje przemoc w rodzinie jako „jednorazowe albo powtarzające się, umyślnie działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Wyróżnia się kilka rodzajów przemocy, które mają swoje charakterystyczne wyznaczniki, ale też wiele elementów wspólnych. Każda forma przemocy powoduje ból, cierpienie, zawsze narusza prawa i dobra osobiste ofiary i jest intencjonalna. Przemoc w rodzinie ogranicza się do czterech podstawowych rodzajów. Jest to przemoc fizyczna, przemoc psychiczna, przemoc seksualna i przemoc ekonomiczna. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Rodzaje przemocy

Rodzaje przemocy	Formy zachowań
Przemoc fizyczna	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.
Przemoc psychiczna	wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb itp.
Przemoc seksualna	wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiety itp.

Przemoc ekonomiczna	odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny itp.
---------------------	--

Dane Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”.

Ofiarami przemocy w rodzinie są na ogół kobiety i dzieci. Rzadko mężczyźni, chociaż ostatnio coraz częściej można spotkać się ze stosowaniem przemocy także wobec mężczyzn. Kategorią ofiar przemocy, o której mówi się nieco rzadziej niż o dzieciach i kobietach, są osoby niepełnosprawne i ludzie starsi.

Ofiary przemocy to osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Zależność ta może mieć wymiar psychiczny, fizyczny i ekonomiczny.

Najczęstszym objawem u osób doznających przemocy jest wyuczona bezradność. Jest ona poddaniem się, zaprzestaniem działania, co wynika z przekonania, że cokolwiek się zrobi, nie będzie to miało żadnego znaczenia, gdyż zawsze znajdzie się powód do zachowań agresywnych. Bardzo często bezradność rozwija się na bazie życiowych doświadczeń, tak wyniesionych z dzieciństwa (przemoc fizyczna, napaść seksualna lub molestowanie, sytuacje traumatyczne – śmierć lub rozwód rodziców, alkoholizm, choroba bliskich, kłopoty w nauce, problemy zdrowotne), jak i wyniesionych ze związków w życiu dorosłym (przemoc, patologiczna zazdrość, gwałt, przymuszanie do nieakceptowanych form współżycia, groźby pozbawienia życia). Nakładanie się na siebie niekorzystnych doświadczeń odgrywa istotną rolę w powstaniu i ujawnianiu się syndromu wyuczonej bezradności. Skutki wyuczonej bezradności, łagodni stopniowe odzyskiwanie przez osobę doznającą przemocy kontroli nad swoją osobą i swoim życiem.

Wyuczona bezradność prowadzi do wielu negatywnych skutków, które mogą przejawiać się w trzech sferach:

- deficyty poznawcze, które polegają na ogólnym przekonaniu, iż nie ma takich sytuacji, w których możliwa jest zmiana, że w konkretnej sytuacji nic nie można zrobić i nikt nie jest w stanie pomóc,
- deficyty motywacyjne, które polegają na tym, że osoba zachowuje się biernie, jest zrezygnowana, nie podejmuje żadnych działań, aby zmienić swoją sytuację,
- deficyty emocjonalne, które objawiają się stanami apatii, lęku, depresji, uczucia zmęczenia, niekompetencji i wrogości.

Ofiara przemocy, jeśli przez lata była poniżana i wykorzystywana, potrzebuje dużo czasu, aby odbudować świadomość swojej wartości. Wielu ofiarom udaje się przeciwstawić sprawcy, niemniej jednak większość potrzebuje pomocy innych. Bez odpowiedniego

wsparcia ofiara przemocy nigdy nie zdobędzie się sama na odwagę, żeby przeciwstawić się stosowaniu wobec niej przemocy.

Niniejszy Program został opracowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Rędzinach przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Jest zgodny z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493 ze zmianami), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie”.

1. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W KRAJU

Przestępstwa polegające na znęcaniu się nad osobą najbliższą (z art. 207 Kodeksu Karnego) należą w Polsce, obok kradzieży cudzej rzeczy, przestępstw drogowych, kradzieży z włamaniem, rozbojów i wymuszeń rozbójniczych, przestępstw narkotykowych, fałszerstw i oszustw kryminalnych i gospodarczych, do najczęściej popełnianych – w 2008 roku odnotowano 21.167 takich przypadków. Statystyki policyjne stanowiące dalece niewystarczające, ale nadal podstawowe źródło informacji o skali zjawiska ujawniają ponadto, że o ile w 1999 roku liczba ofiar przemocy domowej (według „Niebieskiej Karty”) kształtowała się na poziomie 96.955 osób (w tym 55.214 kobiet i 37.475 dzieci i młodzieży do 18. roku życia), o tyle w 2010 roku liczba ta wynosiła 134.866 (w tym 82.102 kobiety i 40.113 dzieci i młodzieży do 18. roku życia).

Podobna tendencja wystąpiła w przypadku sprawców przemocy domowej. W 1994 roku odnotowano 56.847 takich osób (w tym 54.669 mężczyzn), a w 2010 roku ich liczba wyniosła 83.390 (w tym 79.204 mężczyzn). Zdecydowana większość z nich w chwili popełnienia przestępstwa była pod wpływem alkoholu. W 1999 roku stwierdzono 48.459 takich osób, a w 2010 roku – 54.030.

Na przestrzeni lat 1999-2010 wzrosła również liczba przeprowadzanych interwencji domowych dotyczących przemocy w rodzinie – w 1999 roku przeprowadzono 72.031 takich interwencji, a w 2010 – 83.488.

Fakt, iż najczęściej do przemocy w rodzinie dochodzi pod wpływem alkoholu, potwierdza Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Według Agencji w ostatnich latach znacznie wzrosła liczba osób zagrożonych uzależnieniem od alkoholu. Szacowany wzrost liczby osób zagrożonych uzależnieniem od alkoholu – na podstawie testu przesiewowego CAGE, który pojawił się w badaniach zarówno w 2002, jak i w 2005 roku – wynosi ok. 36%. W badaniach z 2005 r. 6,7% konsumentów alkoholu – pytanych o ostatnie 12 miesięcy życia – miało pozytywny wynik testu (co najmniej dwie pozytywne odpowiedzi). Odnosząc ten wynik do całej populacji konsumentów (jak pokazują badania, jest to ok. 25 mln osób), można szacować, iż liczba osób zagrożonych uzależnieniem od alkoholu wynosi obecnie w Polsce ok. 1,5-1,6 mln. To prawie dwukrotnie więcej niż wynosiły szacunki sprzed ostatnich 4-5 lat. Należy podkreślić, iż jednym z najczęstszych zagrożeń życia rodzinnego związanym z nietrzeźwością jest przemoc w rodzinie.

Według badań CBOS z 2002 roku w niemal co piątej polskiej rodzinie (18%) dochodzi do konfliktów z powodu nadużywania alkoholu. Z kolei badania z lutego 2005 r.

pokazują, że zdaniem 8% ankietowanych przyczyną konfliktów i nieporozumień w rodzinie jest nadużywanie alkoholu przez domowników. Zwykle respondenci mówili o nadużywaniu alkoholu i alkoholizmie innych domowników, rzadko o swoim.

Szerszy obraz zjawiska przemocy domowej w kraju wyłania się z badań przeprowadzonych w październiku 2007 roku przez TNS OBOP na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej pn. „Polacy wobec zjawiska przemocy w rodzinie oraz opinie ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie”. Wynika z nich m.in., że

- przemoc w rodzinie jest zjawiskiem dostrzeganym w polskim społeczeństwie; dotyczy ono średnio około połowy rodzin,
- znaczna część społeczeństwa uważa za normalne podczas kłótni w rodzinie obrażanie i wyzwiska (24%) oraz szarpanie i popychanie (18%),
- znaczny odsetek, bo prawie dwie trzecie Polaków (64%), zna w swoim otoczeniu (sąsiedztwie) rodziny dotknięte problemem przemocy,
- najczęściej dostrzeganymi formami przemocy są przemoc psychiczna (52%) i fizyczna (44%), w mniejszym stopniu ekonomiczna (26%) i seksualna (9%),
- kiedykolwiek jakiegokolwiek formy przemocy od członka rodziny doświadczył więcej niż co trzeci Polak (36%); większość z nich było ofiarami przemocy co najwyżej kilkukrotnie i wcześniej niż przed 12 miesiącami,
- przemoc wobec dzieci jest zjawiskiem występującym stosunkowo często (14% respondentów żyje w gospodarstwie, w którym ofiarą przemocy było dziecko),
- spożywanie alkoholu ma duży wpływ na występowanie przemocy w rodzinach; 46% ofiar – niezależnie od rodzaju przemocy – stwierdziło, że przynajmniej raz sprawca był w momencie zdarzenia pod wpływem alkoholu.

Przytaczając powyższe dane, należy pamiętać, że przemoc w rodzinie wiąże się z lękiem ofiar i świadków przed ujawnianiem takich przypadków, w związku z czym przedstawione informacje mogą nie w pełni odzwierciedlać rzeczywistą skalę tego zjawiska.

2. DIAGNOZA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE

Diagnoza problemu przemocy w rodzinie w gminie Rędziny została oparta na analizie ankiet skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy), a także badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców.

2.1. AGRESJA I PRZEMOC W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ ORAZ W DOMU RODZINNYM

Diagnoza problemów agresji i przemocy w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej oraz w domu rodzinnym została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących w gminie placówkach oświatowo-wychowawczych. Pozwoliły one zdiagnozować środowisko przedszkolne, szkolne i rodzinne dzieci i uczniów pod kątem występowania tych problemów oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w placówkach działań profilaktycznych i leczniczych oraz koniecznych do podjęcia przedsięwzięciach. W sumie do analizy przedłożono 9 ankiet – wypełnionych przez pedagogów szkolnych lub, w przypadku ich braku, dyrektorów – z następujących placówek oświatowo-wychowawczych:

- Gminne Przedszkole Publiczne w Rędzinach-Osiedlu (liczba dzieci: 87),
- Przedszkole Publiczne w Zespole Szkolno-Przedszkolnym im. Jana Pawła II w Rudnikach (liczba dzieci: 68),
- Szkoła Podstawowa w Zespole Szkolno-Przedszkolnym im. Jana Pawła II w Rudnikach (liczba uczniów: 108),
- Szkoła Podstawowa im. Gustawa Morcinka w Rędzinach (liczba uczniów: 171),
- Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Kościelcu (liczba uczniów: 101),
- Szkoła Podstawowa im. Kazimierza Pułaskiego w Rędzinach-Osiedlu (liczba uczniów: 115),
- Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Koninie (liczba uczniów: 73),
- Gimnazjum Nr 1 im. Armii Krajowej w Rędzinach (liczba uczniów: 183),
- Gimnazjum w Zespole Szkolno-Przedszkolnym im. Jana Pawła II w Rudnikach (liczba uczniów: 152).

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące ujawnionych przypadków agresji i przemocy, tak w środowisku przedszkolnym, szkolnym, jak i w domu rodzinnym.

Tabela 2. Agresja i przemoc w szkole i w domu rodzinnym

problem	liczba ujawnionych przypadków	nie występuje
Gminne Przedszkole Publiczne w Rędzinach-Osiedlu		
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów		X
przemoc w rodzinie		X
Przedszkole Publiczne w Zespole Szkolno-Przedszkolnym im. Jana Pawła II w Rudnikach		
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów		X
przemoc w rodzinie		X
Szkoła Podstawowa w Zespole Szkolno-Przedszkolnym im. Jana Pawła II w Rudnikach		
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów		X
przemoc w rodzinie		X
Szkoła Podstawowa im. Gustawa Morcinka w Rędzinach		
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	1	
przemoc w rodzinie	1	
Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Kościelcu		
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów		X
przemoc w rodzinie		X
Szkoła Podstawowa im. Kazimierza Pułaskiego w Rędzinach-Osiedlu		
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów		X
przemoc w rodzinie		X
Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Koninie		
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów		X
przemoc w rodzinie		X
Gimnazjum Nr 1 im. Armii Krajowej w Rędzinach		
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów		X
przemoc w rodzinie		brak informacji
Gimnazjum w Zespole Szkolno-Przedszkolnym im. Jana Pawła II w Rudnikach		
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów		X
przemoc w rodzinie		X

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Analizując powyższe zestawienie, należy stwierdzić, iż zjawisko agresji i przemocy odnotowano jedynie w przypadku uczniów uczęszczających do Szkoły Podstawowej im. Gustawa Morcinka w Rędzinach (zarejestrowano po jednym przypadku agresji i przemocy w środowisku szkolnym oraz przemocy w rodzinie). Warto jednocześnie podkreślić, że

przemoc w rodzinie wiąże się z lękiem ofiar i świadków przed ujawnianiem takich przypadków, w związku z czym informacje przekazane przez placówki oświatowe w powyższym zakresie mogą nie w pełni odzwierciedlać rzeczywistą skalę tego zjawiska.

Badania służące diagnozowaniu środowiska uczniów pod kątem występowania problemów agresji i przemocy

W pięciu z ankietowanych placówek (SP i Gimnazjum w Rędzinach, SP w Kościelcu, SP w Rędzinach-Osiedlu, SP w Koninie) przeprowadzane były badania służące diagnozowaniu środowiska szkolnego pod kątem występowania problemu agresji i przemocy. Miały one charakter ankietowy, przybierały również formę obserwacji i rozmów z pedagogiem szkolnym i wychowawcą. Badania wykazały nieliczne przypadki stosowania agresji i przemocy wśród uczniów, głównie w postaci werbalnej, ale także fizycznej. Jednocześnie potwierdziły występowanie przemocy w rodzinach borykających się z problemami finansowymi.

Uzyskane wyniki badań zostały przedstawione rodzicom i stały się okazją do intensyfikacji działań profilaktycznych, obejmujących m.in. realizację programów profilaktycznych, prowadzenie obserwacji i rozmów z pedagogiem szkolnym, wychowawcą i rodzicami oraz podejmowanie współpracy z przedstawicielami Policji. Jednocześnie ankietowani zwracali uwagę na potrzebę stałego monitorowania problemu agresji i przemocy tak w środowisku szkolnym, jak i rodzinnym oraz systematycznego przeprowadzania badań.

Zajęcia profilaktyczne prowadzone w szkołach z zakresu agresji i przemocy

Organizowane przez placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego zajęcia profilaktyczne podejmowane są głównie w ramach szkolnych programów profilaktyki i wychowawczego. Służą one kształtowaniu właściwych postaw – umiejętności reagowania na negatywne zjawiska i radzenia sobie ze stresem, wskazywaniu różnorodnych sposobów spędzania czasu wolnego, szerzeniu wiedzy na temat swoich praw i obowiązków, a także nabyciu wiedzy, gdzie należy szukać pomocy w razie potrzeby.

Zajęcia mają charakter psychoedukacyjny i przybierają m.in. formę organizowanych na godzinach wychowawczych rozmów, pogadanek i spotkań z wychowawcą, pedagogiem szkolnym oraz przedstawicielami Policji i Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Częstochowie, a także przedstawień profilaktycznych, konkursów plastycznych i wiedzy. Przedstawiciele placówek korzystają również z oferty szkoleń oferowanych przez Samorządowy Ośrodek Doskonalenia w Częstochowie i Wojewódzki Ośrodek Metodyczny w Katowicach.

Formy pomocy proponowane przez szkoły uczniom i rodzicom dotkniętym problemami agresji i przemocy domowej

Wśród różnych form pomocy szkoły proponują uczniom i rodzicom dotkniętym problemem agresji i przemocy m.in. zajęcia profilaktyczne i indywidualne, pedagogizację, rozmowy i pogadanki z wychowawcą, pedagogiem szkolnym i przedstawicielami Policji, udzielanie informacji o możliwościach uzyskania wsparcia, organizowanie konsultacji w placówkach specjalistycznych (np. w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Częstochowie).

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze przeciwdziałania agresji i przemocy

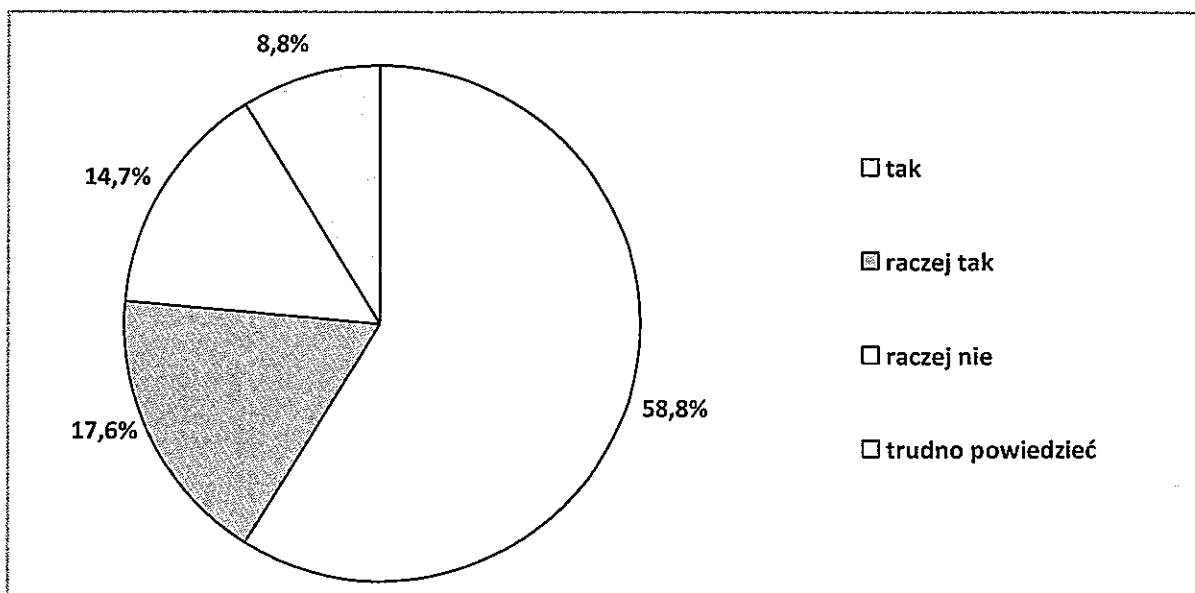
Wszystkie badane placówki podejmują współpracę z instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wśród nich są m.in.: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Urząd Gminy i Gminny Ośrodek Kultury w Rędzinach, Policja, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Częstochowie i kuratorzy sądowi. Ponadto ankietowani sygnalizowali potrzebę zacieśnienia współpracy z ww. instytucjami.

2.2. PRZEMOC W RODZINIE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

W ramach diagnozy problemu przemocy w rodzinie w gminie Rędziny zostały przeprowadzone badania ankietowe wśród osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. wójta, sołtysów, radnych, pracowników Urzędu Gminy, członków gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, kościoła) oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 19 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani wyrazili opinie na temat zjawiska przemocy w rodzinie w gminie.

W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego, czy przemoc w rodzinie postrzegają jako duży problem społeczny. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Czy przemoc w rodzinie jest dużym problemem społecznym?

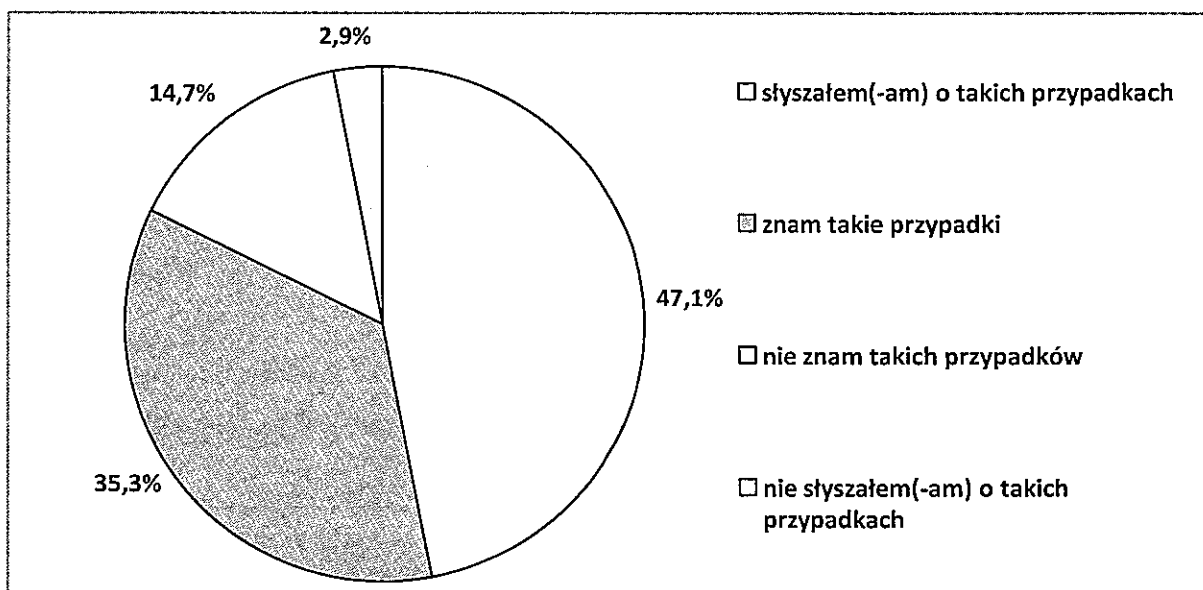

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 76,4%) uznała przemoc w rodzinie za duży problem społeczny. Odmiennego zdania było 14,7% respondentów, a 8,8% badanych nie miało zdania na ten temat.

W kolejnym pytaniu zapytano ankietowanych o znajomość przypadków występowania przemocy w rodzinie w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2. Znajomość przypadków występowania przemocy w rodzinie w gminie

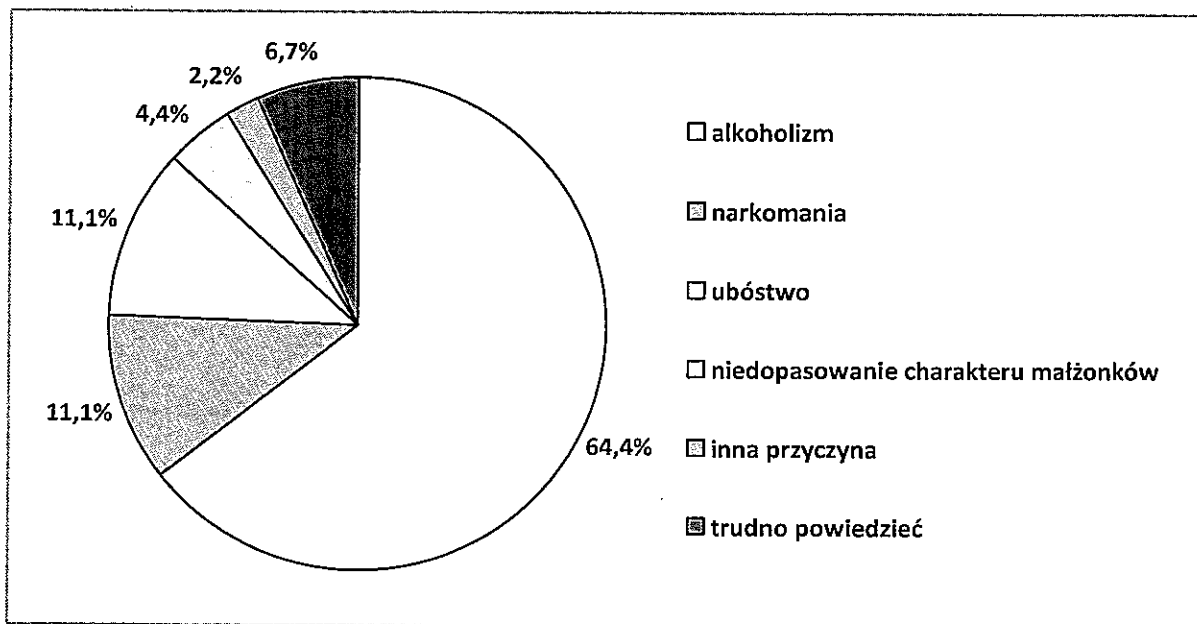

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Blisko połowa ankietowanych (47,1%) stwierdziła, że słyszała o przypadkach występowania przemocy w rodzinie w gminie, a kolejne 35,3% przyznało, że zna takie przypadki. Odmiennego zdania było łącznie 17,6% respondentów.

Odpowiadając na następane pytanie, badani wskazywali przyczyny przemocy w rodzinie w gminie. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Najczęstsza przyczyna przemocy w rodzinie w gminie

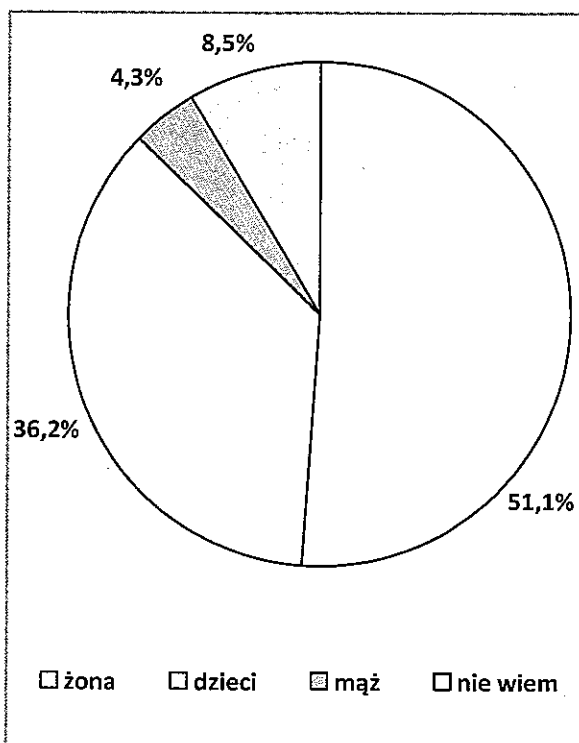

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

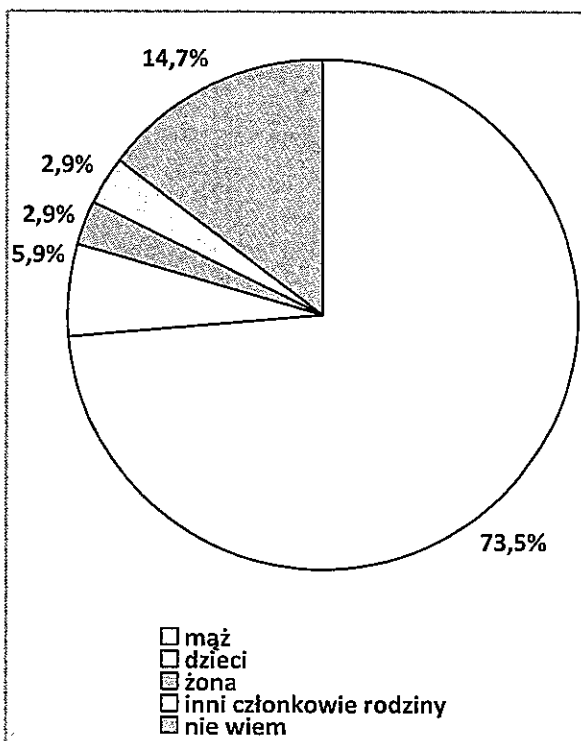
Zdaniem zdecydowanej większości respondentów, alkoholizm jest najczęstszą przyczyną przemocy w rodzinie (64,4%). Innymi powodami w opinii badanych są m.in. narkomania, ubóstwo (po 11,1%) oraz niedopasowanie charakteru małżonków (4,4%).

W kolejnych pytaniach poproszono respondentów o wskazanie ofiar i sprawców przemocy w rodzinie. Otrzymane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 4. Kto jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie w gminie?

Wykres 5. Kto jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w gminie?

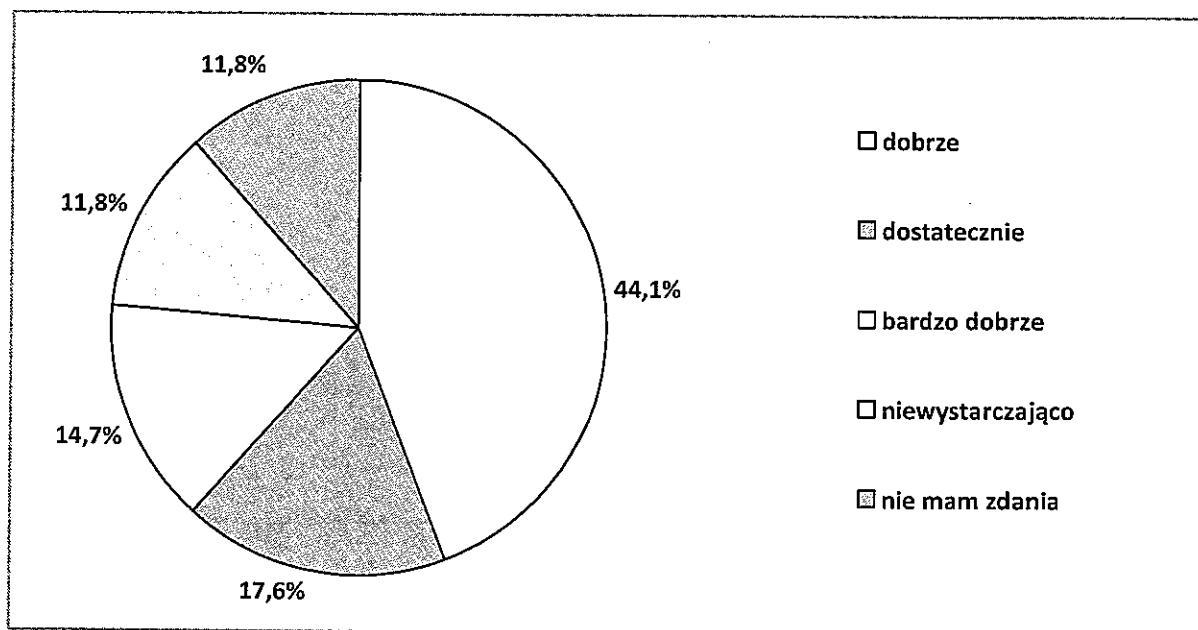

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według ponad połowy ankietowanych (51,1%), najczęściej ofiarami przemocy w rodzinie są żony. Z pewnością taki rozkład odpowiedzi jest w jakiejś części wynikiem własnych doświadczeń badanych, a w jakiejś – panujących stereotypów. Jeśli chodzi o sprawcę przemocy w rodzinie, zdecydowana większość respondentów (73,5%) wskazała, że tą osobą jest mąż. Na podstawie powyżej przedstawionych danych rysuje się zatem modelowy obraz przemocy w rodzinie: sprawcą przemocy jest mąż, a ofiarami jego żona, a także dzieci.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym ocenić działania profilaktyczne podejmowane w gminie w związku z problemem przemocy w rodzinie. Uzyskane opinie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 6. Jak Pan(-i) ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?

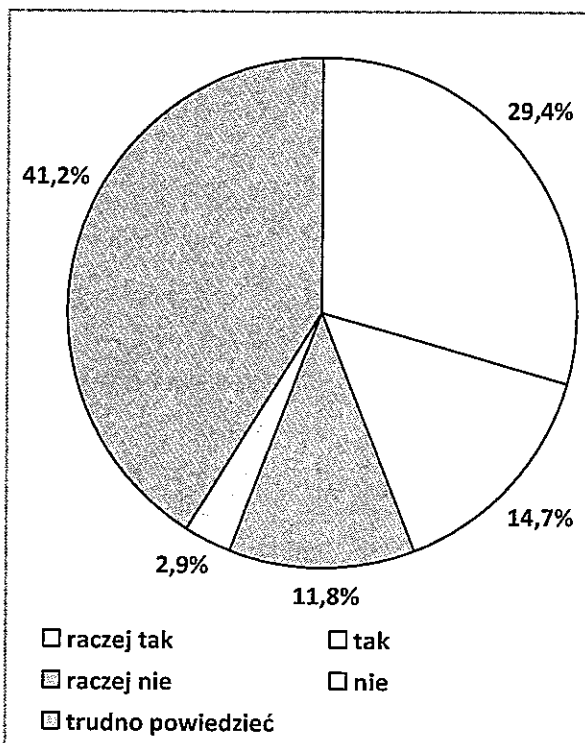

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

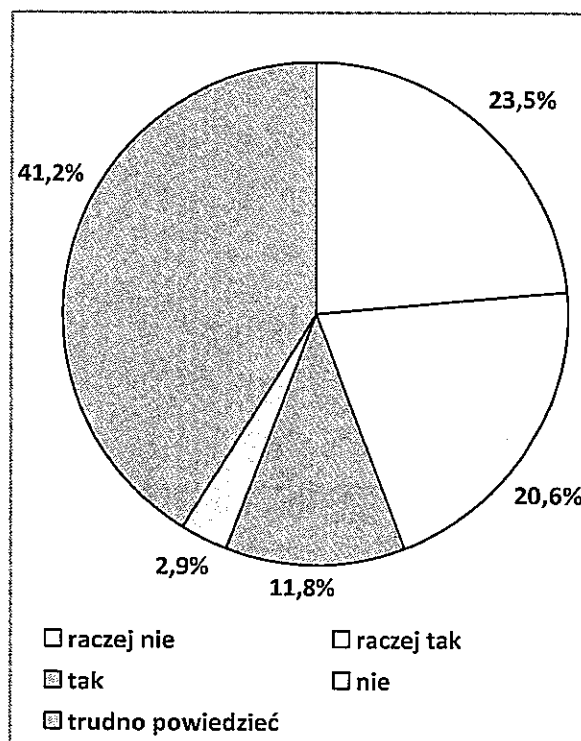
Oceniając podejmowane w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie, łącznie 58,8% ankietowanych stwierdziło, że są one dobre lub bardzo dobre. Kolejne 17,6% respondentów uznało je za dostateczne. Odmiennego zdania było 11,8% badanych i tyle samo nie zajęło stanowiska w tej sprawie.

Odpowiadając na ostatnie pytania, ankietowani oceniali ofertę pomocy świadczonej ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 7. Czy oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca?

Wykres 8. Czy oferta pomocy dla sprawców przemocy w rodzinie jest wystarczająca?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wypowiadając się na temat oferty wsparcia udzielanego ofiarom przemocy, łącznie 44,1% badanych uznała, że jest ona raczej wystarczająca lub wystarczająca. Odmiennego zdania było w sumie 14,7% ankietowanych, a aż 41,2% respondentów nie sprecyzowało swojego stanowiska w tej sprawie. Podobny rozkład odpowiedzi był w przypadku oceny oferty pomocy świadczonej sprawcom przemocy w rodzinie. W sumie 32,4% badanych odpowiedziało, iż jest ona raczej wystarczająca lub wystarczająca, przeciwny pogląd wyraziło łącznie 26,4% respondentów, a 41,2% ankietowanych nie miało zdania.

2.3. PRZEMOC W RODZINIE W ŚWIETLE ŹRÓDEŁ ZASTANYCH

Obraz zjawiska agresji i przemocy uzyskany dzięki badaniom ankietowym przeprowadzonym wśród przedstawicieli placówek oświatowych i środowiska lokalnego dopełniają dane pochodzące z instytucji i organów działających w gminie bądź obejmujących swoim zasięgiem działania jej mieszkańców. Wśród nich szczególną uwagę należy zwrócić na Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny, Policję oraz kuratorów sądowych.

W latach 2009-2011 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rędzinach wspierał rodziny zarówno z powodu przemocy domowej, jak i alkoholizmu, który niejednokrotnie prowadzi do wystąpienia tego pierwszego zjawiska. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Rodziny i osoby w rodzinach, którym w latach 2009-2011 GOPS przyznał pomoc z powodu przemocy w rodzinie i alkoholizmu

powód przyznania pomocy	2009 r.		2010 r.		2011r.	
	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin	liczba osób w rodzinach
przemoc w rodzinie	8	16	32	63	22	40
alkoholizm	0	0	3	12	2	8

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rędzinach.

Ważną funkcję w procesie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie pełnią także Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności Komisji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Działalność GKRPA w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011r.
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	10	5	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	2	1	2
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rędzinach.

Istotną rolę w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie odgrywa również Punkt Konsultacyjny, który mieści się w budynku Urzędu Gminy w Rędzinach. W latach 2010-2011 udzielono w nim odpowiednio 87 i 98 porad. Wśród objętych wsparciem, obok osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu i narkotyków, były ofiary przemocy w rodzinie.

Ważną funkcję w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie odgrywają również Policja i kuratorzy sądowi. Według danych Komisariatu Policji w Kłomnicach, w 2010 roku

w gminie Rędziny przeprowadzono 176 interwencji domowych, z których 28 zakończyło się sporządzeniem Niebieskiej Karty. Najwięcej z nich podjęto w Rędzinach (92 interwencje, 14 Niebieskich Kart), Rudnikach (32 i 3) i w Kościelcu (16 i 6). Ponadto zostało zgłoszonych 9 przestępstw polegających na znęcaniu się nad członkiem rodziny (z art.207 Kodeksu Karnego); 4 z nich popełniono w Rędzinach, a po 2 w Rudnikach i Mariance Rędzińskiej.

W przypadku sporządzenia 3 Niebieskich Kart pokrzywdzonym był mężczyzna, w pozostałych przypadkach ofiarą przemocy była kobieta. Sprawcy byli w przedziale wiekowym 28-60 lat (przeciętny ich wiek wynosił 40-55 lat). Warto dodać, iż tylko w jednym przypadku Niebieska Karta została włączona do akt prowadzonego postępowania o czyn z art. 207 Kodeksu Karnego (w pozostałych przypadkach, z uwagi na poprawę sytuacji rodzinnej – najczęściej potwierdzoną przez osobę pokrzywdzoną poprawę zachowania sprawcy przemocy – procedura Niebieskiej Karty zakończyła się złożeniem przez dzielnicowych akt z oznaczeniem „OZ” („ostatecznie załatwione”) do składnicy.

Według danych V Zespołu Kuratorów Rodziny Sądu Rejonowego w Częstochowie, w gminie Rędziny kuratorzy rodzinni prowadzą 14 spraw w związku z występowaniem zjawiska przemocy w rodzinie. Objętych jest nimi 50 osób, w tym wiele małoletnich dzieci. Najczęściej osoby te pochodzą z rodzin wielodzietnych, w których występuje problem alkoholowy.

2.4. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE

Zasobami umożliwiającymi przeciwdziałanie przemocy w rodzinie określa się instytucje i organizacje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swoim zasięgiem działania jej mieszkańców, które prowadzą działalność na rzecz ofiar i sprawców ww. zjawiska. Poniższa tabela zawiera wykaz tego rodzaju podmiotów świadczących wsparcie ludności gminy Rędziny.

Tabela 5. Podmioty świadczące wsparcie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w gminie

lp.	nazwa jednostki
1.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rędzinach
2.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rędzinach
3.	Punkt Konsultacyjny w Urzędzie Gminy w Rędzinach
4.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Częstochowie
5.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Częstochowie

*Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
Gminy Rędziny na lata 2012-2015*

6.	Centrum Pomocy Rodzinie i Interwencji Kryzysowej w Marianne Rędzińskiej
7.	Komisariat Policji w Kłomnicach
8.	Policyjna Izba Dziecka w Częstochowie
9.	Sąd Rejonowy w Częstochowie, VI Wydział Rodzinny i Nieletnich
10.	Kurator Okręgowy Sądu Okręgowego w Częstochowie
11.	Częstochowskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Częstochowie
12.	Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy „Agape” w Częstochowie

Dane Urzędu Gminy Rędziny.

3. CEL GŁÓWNY PROGRAMU, CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA

Cel główny, wyznaczony w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Rędziny na lata 2012-2015, jest następujący:

**Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie w gminie Rędziny,
zapewnienie ochrony jej ofiarom
oraz skuteczne oddziaływanie na jej sprawców**

Osiągnięcie celu głównego jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów operacyjnych oraz działań.

Cel operacyjny 1.:

Wsparcie rodzin, w których stosowana jest przemoc.

Działania do celu operacyjnego 1.:

- Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom dotkniętym przemocą.
- Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w których stosowana jest przemoc.
- Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez podejmowanie działań edukacyjnych służących wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.
- Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i prawnej dla rodzin dotkniętych przemocą.
- Podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
- Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
- Oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie poprzez motywowanie ich i kierowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.

Cel operacyjny 2.:

Podniesienie świadomości mieszkańców gminy w zakresie przemocy w rodzinie.

Działania do celu operacyjnego 2.:

- Podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej na temat przemocy w rodzinie, m.in. poprzez organizowanie prelekcji i pogadanek oraz upowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych, w tym o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie.
- Prowadzenie wśród dzieci i młodzieży profilaktyki agresji i przemocy, m.in. poprzez organizowanie zajęć w ramach szkolnego programu profilaktyki, np. z udziałem przedstawicieli Policji i specjalistów.
- Organizowanie dla nauczycieli szkoleń i warsztatów dotyczących przemocy w środowisku szkolnym i rodzinnym.
- Współuczestnictwo w programach i kampaniach społecznych poświęconych przemocy w rodzinie i jej skutkom.

Cel operacyjny 3.:

Zacieśnienie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Działania do celu operacyjnego 3.:

- Monitorowanie przemocy w rodzinie w gminie; włączanie w tę działalność społeczności lokalnej.
- Zintensyfikowanie działalności zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie.
- Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dotkniętych przemocą w rodzinie.
- Zintegrowanie działań w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin, telefonu zaufania, ośrodków wsparcia, Policji, Prokuratury Rejonowej, Sądu Rejonowego, kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych i kościoła.
- Upowszechnianie procedury „Niebieskiej Karty”.

4. REALIZACJA PROGRAMU

Działania wyznaczone w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Rędziny na lata 2012-2015 mają charakter ciągły.

Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin, telefon zaufania, oraz placówki oświatowo-wychowawcze szczebla przedszkolnego, podstawowego i gimnazjalnego.

Partnerami w realizacji działań są z kolei: placówki służby zdrowia, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Częstochowskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Częstochowie, Centrum Pomocy Rodzinie i Interwencji Kryzysowej, inne ośrodki wsparcia, specjaliści, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe (w tym Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy „Agape”), kościół i społeczność lokalna.

Źródłami finansowania działań będą: budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Do oceny stopnia wdrożenia działań zostaną wykorzystane następujące wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie,
- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba rodzin objętych poradnictwem oraz liczba porad,
- liczba przeprowadzonych interwencji,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności edukacyjnej i informacyjnej i szkoleniowej,
- liczba osób objętych wsparciem w ramach punktu konsultacyjnego,
- liczba rodzin objętych pomocą terapeutyczną i prawną,
- liczba dzieci objętych pomocą w ramach placówki wsparcia dziennego,
- liczba osób przebywających w ośrodkach wsparcia,
- liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych,
- liczba programów i kampanii społecznych, w których brano udział,

- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba organizacji pozarządowych, z którymi podjęto współpracę.

Sprawozdanie z realizacji Programu przygotowuje Przewodniczący Zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie i przedstawia je Wójtowi i Radzie Gminy.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Rodzaje przemocy

Tabela 2. Agresja i przemoc w szkole i w domu rodzinnym

Tabela 3. Rodziny i osoby w rodzinach, którym w latach 2009-2011 GOPS przyznał pomoc z powodu przemocy w rodzinie i alkoholizmu

Tabela 4. Działalność GKRPA w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie w latach 2009-2011

Tabela 5. Podmioty świadczące wsparcie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w gminie

Wykresy:

Wykres 1. Znajomość przypadków występowania przemocy w rodzinie w gminie

Wykres 2. Najczęstsza przyczyna przemocy w rodzinie w gminie

Wykres 3. Kto jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie w gminie?

Wykres 4. Kto jest najczęściej sprawcą przemocy w rodzinie w gminie?

Wykres 5. Jak Pan(-i) ocenia prowadzone w gminie działania profilaktyczne związane z problemem przemocy w rodzinie?

Wykres 6. Czy oferta pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie jest wystarczająca?

Wykres 7. Czy oferta pomocy dla sprawców przemocy w rodzinie jest wystarczająca?

